

Zülkefil pygamber

Category: Kitapcy, Taryhy şahslar, Türkmen dili

написано kitapcy | 21 января, 2025

Zülkefil pygamber ZÜLKEFIL PYGAMBER (a.s)

Zülkefil pygamber. (ibrany dilinde Ezeziel). "Gurhanda" ady agzalyp geçilen 25 pygamberden biri. "Gurhanda" "Enbiýa" we "Sad" sürelerinde ondan söz açylýar.

■ Zülkefil pygamber kim bolupdyr?

Zülkefiliň pygamber däldigini aýdýanlar baram bolsa, ysalam alymlarynyň aglabasynyň pikirine görä pygamberdir we iň ynamly pikir-de şoldur. Aýatda ady agzalan "Zülkefil" pygamberiň (a.s) ady däl-de lakamydyr we "Zülkefil" "nesip we kysmat eýesi" diýen manylary aňladýar. Emma bu ýerde "Zülkefil" sözi onuň bu dünýä degişli baýlygyny, derejesini däl-de, pygamberiň ýokary ahlagyny we ahyretdäki derejesini kesgitlemek üçin ulanylypdyr. Onuň hakyky ady hakynda birnäçe rowaýatlar we çaklamalar bar. Ýewreýler Zülkefil pygamberiň (a.s) Ysraýyl ogullarynyň sürgün edilen ýyllarynda Pygamber edilip ugradylan we Habur derýasynyň ýakynlarynda bir ýerde Pygamberlik eden Herekseldigini aýdýarlar. Alymlaryň käbiri bolsa, onuň Eýýup pygamberiň (a.s) özünden soňky pygamber bolan ogly Bişr bolandygyny orta atýarlar. Emma bu iki çaklama hem ylmy taýdan anyk subut edilen däldir. Şeýle-de bolsa, Zülkefiliň Eýýup

pygamberiň ogly bolandygy we adynyň Bişr bolandygy baradaky maglumat onuň ýurdumyzyň Baýramaly etrabynda ýerleşen aramgähindäki tanyşdyrys şütünine-de ýazylypdyr.

"Gurhanda" Eýýup pygamberiň (a.s) kyssasy beýan edilenden soňra pygamberleriň käbirleri ýatlanýar we öwülýär. Ol pygamberleriň biri hem Zülkefildir.

■ Sowukganlylyga berilen kepil

Allatagalanyň ýewreýlere ugradan pygamberlerinden biri bolan Elýesanyň panydan bakyýete göçmeli pursaty golaýlaşanda, Alla onuň ruhuny aljakdygy barada wahyý üsti bilen: "Mülküňi Ysraýyl ogullarynyň arasynda daňa çenli ybadat edýän, namaz okaýan, gündizlerine oraza tutýan we adamlara azgyrylman aýdanyny etdirip bilýän birine tabşyr" diýýär. Elýesa pygamber (a.s) özüne gelen bu emri halka aýan edýär. Köpçüligiň arasyndan bir ýaş ýigit ýerinden turup: "Men muňa kepil geçýän!" diýip, bu bildirilen talaplary özüniň ýerine ýetirjekdigini aýdýar. Hezreti Elýesa (a.s) oňa: "Bu kowmuň içinde senden has ululary bar, sen oturyber" diýýär. Soňra ol gelen emirleri ýene iki gezek gaýtalaýar. Her gezegem ýene şol ýaş ýigit turýar. Üçünji gezekden soň Elýesa pygamber ony öz oruntutary edip belleýär. Ol ýaş ýigidiň ady Bişr ekeni. "Men kepil geçerin!" diýeni üçin oňa "Zül-kefil" ("Kepil geçiji") lakamy galýar. Bişr boýnuna alan borçlaryny gylyny gymşatman ýerine ýetirip ýörkä näletsini Iblis ony büdretmek isleýär we ony ýalňyşdyrmak üçin her dürli hilegärlige ýüz urýar. Emma ol Iblisiň hilelerine aldanmazdan boýnuna alan borçlaryny ýerine ýetirmegiň hötdesinden gelipdir.

Hezreti Zülkefil (a.s) gijelerine ýatman ybadat edýändigini üçin guşluk wagty azajyk uklap dynjyny alar eken. Şolar ýaly wagtda Iblis öz kömekçilerini onuň üstüne ugradyp, pygamberi eden ähtinden dändermäge çalyşýanam bolsa, her gezekde-de şowsuzlyga uçraýarmyşyn. "Aýakçylarynyň" iş oňarmajagyna göz ýetiren Iblisiň hut özi onuň üstüne gaýdýar. Hemişeki uklaýan wagtynda dynjyny almak üçin ýerine geçjek bolup durka, şeytan gapyny kakýar. Pygamber: "Kim bu?" diýip seslenýär. Iblis:

"Kemsidilen bir biçäre garry" diýip jogap berýär. Hezreti Zülkefil (a.s) gapyny açýar we "Näme meseläň bar?" diýip soraýar. Iblis aleýhyragna "Şeýle-şeýle meseläm bar. Pylany meniň hakymy iýdi, pysmydan maňa zulum etdi.." we ş.m birtopar toslama patarrakysyny otarýar. Şeýlelik bilenem pygamberiň uklamaly möhleti geçipdi. Hezreti Zülkefil oňa "Men ertir arz-şikaýatlara seretjek wagtymda gelip bu meseläňi aýtgyn" diýýär.

Adam sypatyna giren Iblis ertesi gün aýdylan wagtda gelmeýär we ýene guşluk çagy pygamberiň dynç aljak wagtynda gapyny kakýar. Zülkefil pygamber ondan: "Näme üçin aýdylan wagtda gelmediň" diýip sorasa, Iblis: "Aýdan wagtyňda gelsem, olar senden çekinýärler we hakymy gaýdyp berýärler, seniň ýok ýeriňde bolsa ýene maňa zulum edip başlaýarlar" diýip jogap berýär. Pygamber oňa ýene erte aýdylan wagtda gelmegi tabşyrýar. Iblis ýene gelmeýär. Zülkefil pygamberem eýýäm birnäçe gün ukudan galansoň, ep-eslije tapdan düşüpdi. Şonuň üçin adamlaryna kim gelse-de, ýanyna goýbermezligi berk sargap gözüniň awusyny almak üçin ýerine geçýär. Gojanyň sypatyna giren melgun şeytan ýene gelenem bolsa, ony içerik salmaýarlar. Şonuň üçin näletsiňen Iblis gönüden-göni içerde peýda bolýar we zenzele turuzýar. Ýakymсыз sese başyny galdyran Zülkefil pygamber bir seretse, ýene düýn-öňňinki garry öňünde duranmysyn. Gapa seretse, gapy-da içinden kilitlenişi ýalymysyn. Pygamber bu gezek onuň şeytandygyny magat bilýär we gaharlanman pessaýja ses bilen: "Sen Allanyň duşmany Iblis gerek?" diýip soraýar. Iblis bolsa: "Hawa, meni hemişe edişiň ýaly zelil hala saldyň. Şu gezeg-ä seniň gaharyňy getirip bilerin öýdüp, ahyrynda şu ýola baş goşup gördüm. Emma bu gezegem paşmady" diýip jogap berýär.

■ Ölüleriň tobasyna berilen kepil

...Birwagtlar Rum (Kiçi Aziýa) obalarynyň birine mergi keseli ýaýraýar. Özünü oňaranlar gaçyp, daga siňýärler. Obada galanlar welin, keselläp ölüpdirlir. Soňky ýyl ýene bu ýagdaý gaýtalanýar. Ýene-de ýagdaýy bolanlar mal-garalaryny alyp daga

gaçýarlar. Allatagala adamlaryň toba etmegiň deregine, berilen jezadan gaçyp ýörmeklerini halamaýar we olaryň hemmesini, mal-garasyna çenli janlaryny alýar. Bir sebäp bilen olaryň gyrlan ýeriniň üstünden Harkyýl pygamber geçýär. Ol gören ahwalyna nebsi agyryp durka, oňa Alladan owaz gelýär: "Sen näme bulardan bir nyşan bilesiň gelýärmä?" Harkyýl "Hawa" diýende, Allatagala oňa: "Sen bulara ýüzlen-de: "Alladan emir boldy, turuň diý-de gygyr" diýýär. Harkyýl buýrugy ýerine ýetirýär welin, olaryň hemmesi mal-garalary bilen birlikde direlýärler. Harkyýl şeýle ýagdaýa başga ýerlerde-de duşupdyr we ýene-de olaryň direlmegine sebäp bolupdyr. Adamlaryň toba etmeklerine kepil geçip, olaryň direlmeklerini Allatagaladan diläp alyp ýörensoň, Harkyýl pygambere Zülkefil at galypdyr. Zül – Eýe, Hudaý, kefil – kepil geçmek, güwä geçmek (Hudaýa kepillik beren) manylaryny berýär.

(Seret: "Gurhan" /türkmen dilinde/, "Bakara" süresiniň 245-nji aýatyna Hoja Ahmet ahunyň beren düşündirişi).

■ Zülkefil pygamberiň "Gurhandaky" keşbi

"Ysmaýyl, Idris we Zülkefil, hemmesi sabyr edenlerdendi. Olary rehmetimize gowuşdyrдыk. Şübhesiz olar salyhlardandy".

("Enbiýa" süresi, 85, 86-njy aýatlar).

"Kuwwatly we basyretli gullarymyz Ybraýymy, Yshaky we Ýakuby-da ýatla. Biz olary ahyret ýurduny düşünme aýratynlygy bilen tämizläp, özümize halys (gul) eýledik. Olar biziň ýanymyzda saýlamalardandyr, haýyrlylardandyr. Ysmaýyly, Elýesany, Zülkefili hem ýatla. Olaryň hemmesi-de ýagşylardandyr".

(Seret: "Sad" süresi, 38/45, 46, 47, 48).

■ Zülkefil pygamberiň Türkiýedäki mazary

Taberiniň "Taryhynda" ýer alan bir rowaýata görä, Zülkefil pygamber (a.s) Şamda (Damaskda) ýaşapdyr. Ol ýerdäki halky Alla ynanmaga, Oňa ybadat etmäge, dogruçyl ýaşamaga çagyrypdyr we ol ýerde hem aradan çykypdyr.

Mazarynyň Türkiýäniň Diýarbakir şäheriniň Egil raýonynyň

Elýesa pygamber (a.s) bilen bile Makam dagyndaky kümmede ýatandygy çak edilýär.

■ Zülkefil pygamberiň Türkmenistandaky mazary

Şeýle hem Garaşsyz we hemişelik Bitarap Türkmenistan döwletimiziň Mary welaýatynyň Baýramaly etrabynda hem "Zülkefil baba" diýip, Zülkefil pygamberiň (a.s) ýatandygyna ynanylýan we halkyň zyýarata barýan ýeriniň bardygyny hem aýtmak gerek.

Anygyny Alla bilýär, emma Zülkefil pygamberiň (a.s) Baýramaly etrabynda ýatandygy hakykat bolsa, onda Hezreti Muhammet Pygamberimiziň (s.a.w) ilkinji baýdak göterijisi Bureýde el-Esleminiň (r.a) hem Arabystandan gelip-gelip Baýramalyda jaýlanmagy tötänlik däl bolsa gerek. Zülkefil pygamberiň Türkmenistandaky guburyna daşary ýurtlardan hem bir ýarym zyýarata gelýänleriň barlygy guburyň Zülkefil pygambere degişli bolup çykmak ähtimallygyny hasam güýçlendirýän bir faktdyr. Gelen myhmanlar "Zülkefil pygamberiň gubury Marydadyr" diýip köne kitaplarda okandyklaryny aýdýarlar. Munuň ýaly gyzyldan gymmatly maglumatlardan daşary ýurtlularyň habarly bolup, heniz biziň bihabarlygymyz bolsa, öz taryhymyza juda ýüzleý seredýänligimizden gelip çykýar.

Her garyş topragy keramata ýugrulan mukaddes Watanymyzyň taryhyny, bu mukaddes watanda kimleriň gelip-geçendigini, nähili beýik şahsyýetleriň ýatandygyny doly öwrenmek biziň üçin parzdyr, wajypdyr.

■ Peýdalanylan çeşmeler:

1. Kurtuby "el Jamly Ahkamy'l Kur'ân";
2. Alusy "Ruhu'l Meani";
3. Mewdudy "Tefhimu'l Kur'an";
4. "Gurhan", (türkmen dilindäki neşiri), 1-nji tom, "Bakara" süresi, 245;
5. Öwelek Durdymyradow "Pygamberiň gubury Baýramalyda", "Watan" gazetini, 1997 ý;

Taýýarlan: Has TÜRKMEN. Taryhy şahslar